

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА “СОКОЛОВА ПРОТИ УКРАЇНИ”
(AFFAIRE SOKOLOVA c. UKRAINE)**

(Заява № 29468/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

15 листопада 2007 року

ОСТАТОЧНЕ
15.02.2008

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Соколова проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), Голова,
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Дж. Боррего Боррего (J. Borrego Borrego),
пані Р. Ягер (R. Jaeger),
п. М. Віллігер (M. Villiger), судді,

та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 16 жовтня 2007 року,
виносить таке рішення, що було прийняте в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 29468/04), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянкою України пані Оленою Олександрівною Соколовою (далі — заявниця) 2 серпня 2004 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Юрієм Зайцевим, Міністерство юстиції.

3. 16 червня 2006 року Суд вирішив направити Уряду скарги заявниці на порушення пункту 1 статті 6, статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви разом.

ФАКТИ**I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявниця народилася в 1965 році та мешкає в м. Кіровограді.

A. Провадження щодо відшкодування заборгованості із зарплати

5. Рішеннями, винесеними 25 липня, 1 листопада, 17 грудня 2002 року та 15 березня 2003 року, Кіровський районний суд міста Кіровограда зобов'язав ВАТ «Друкмаш», 18,494 % акцій якого

належать державі, виплатити заявниці 8152,25 гривень¹ несплаченого посадового окладу та відшкодування шкоди.

6. Листами від 3 жовтня 2003 року та 8 липня 2004 року департамент державної виконавчої служби при Міністерстві юстиції та Кіровоградське обласне управління юстиції поінформували заявницю, що в рамках виконання кількох рішень, винесених щодо товариства «Друкмаш», державною виконавчою службою організовано прилюдні торги задля реалізації майна товариства-боржника.

7. Листом від 8 липня 2004 року державна виконавча служба надіслала заявниці листа про

часткову сплату сум та поінформувала про неможливість сплатити залишок суми 3560 гривень² через брак коштів навіть після прилюдних торгів з продажу майна підприємства-боржника.

8. 15 липня 2004 року державна виконавча служба винесла постанову про закриття виконавчого провадження щодо стягнення з «Друкмаш» через те, що коштів, отриманих від продажу майна, недостатньо для погашення заборгованості перед кредитором.

9. 13 квітня 2005 року товариство було визнано банкрутом та розпочато процедуру його ліквідації. 29 квітня 2005 року державна виконавча служба передала виконавчий лист ліквідаційній комісії.

10. Станом на сьогоднішній день сума, не сплачена заявниці, становить 3560 гривень.

В. Проведення щодо оскарження бездіяльності державної виконавчої служби

11. У невизначену дату заявниця звернулася до суду першої інстанції з позовом до Ленінського відділу державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції зі скаргою на бездіяльність та вимагала відшкодування завданої шкоди. Рішенням від 14 жовтня 2003 року Ленінський районний суд м. Кіровограда встановив, що виконавцем не встановлено черговість виплат стягувачам. Суд також розглянув позовні вимоги заявниці та присудив стягнути з ВДВС Ленінського РУЮ м. Кіровограда на її користь 1200 гривень³ за спричинену моральну шкоду. 30 червня 2004 року ухвалою апеляційного суду Кіровоградської області це рішення залишено без змін, воно набрало законної сили того ж дня.

12. В липні 2004 року внаслідок проведеної реформи структуру державної виконавчої служби було змінено. Зокрема, відділ державної виконавчої служби Ленінського РУЮ м. Кіровограда було ліквідовано, а натомість утворено відділ державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції. Новоутворена

¹ Приблизно 1242 євро.

² Приблизно 542 євро.

³ Приблизно 206 євро.

юридична особа об'єднала в собі два районних відділи ДВС, які існували до того.

13. 25 лютого 2005 року Ленінським відділом державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції винесено постанову про відмову у відкритті виконавчого провадження за рішенням від 14 жовтня 2003 року.

14. Листом від 21 березня 2005 року обласне управління юстиції звернуло увагу заявниці на необхідність звернутися до суду з заявою про заміну ліквідованого заявника його правонаступником — відділом державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції.

15. Рішенням від 24 травня 2005 року Ленінського районного суду м. Кіровограда визнано правомірною відмову Ленінського відділу державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції у відкритті виконавчого провадження, тому що відповідно до положень національного законодавства виконання рішення, боржником за яким є орган державної виконавчої влади, покладається на підрозділ примусового виконання рішень суду державної виконавчої служби відповідного обласного управління юстиції.

16. Ухвалою від 9 червня 2005 року Ленінським районним судом м. Кіровограда залишено без задоволення заяву заявниці про зміну сторони в виконавчому провадженні — ліквідованого боржника його правонаступником, відділом державної виконавчої служби Кіровоградського міського управління юстиції, тому що відшкодування шкоди, завданої відділами ДВС, покладене на Державне казначейство України, тому заміна сторони ніяк не призведе до виконання рішення суду.

17. На момент отримання зауважень Уряду, 12 вересня 2006 року, рішення від 14 жовтня 2003 року залишалось невиконаним.

ЩОДО ПРАВА

I. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОГО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6, СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

18. Заявниця стверджує, що невиконання судових рішень, винесених на її користь, призводить до порушень її прав, передбачених пунктом 1 статті 6, статтею 13 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу, які передбачають:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру....»

Стаття 13

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

А. Щодо відшкодування заборгованості із заробітної плати

19. Уряд, посиляючись на частку держави в статутному капіталі товариства «Друкмаш», висловив заперечення щодо прийнятності *ratione persona*. Пізніше Уряд зазначає, що державна виконавча служба вжила всіх заходів, передбачених законодавством, з метою повного виконання рішень. Проте, тим не менш, таке виконання виявилось неможливим з огляду на відсутність коштів у підприємства-боржника.

20. Заявниця не погоджується із цим твердженням.

21. Суд наводить свою усталену практику, відповідно до якої держава не може бути відповідальною за борги неплатоспроможного приватного підприємства відповідно до Конвенції та протоколів до неї (див. «Шестаков проти Росії» (*Shestakov c. Russie*) (дйс.), по 48757/99, від 18 червня 2002). Суд вважає, що підприємство не має жодної ознаки «урядової організації» в сенсі статті 34 Конвенції та не може вважатися таким, що належить державі. Дійсно, на товариство не покладено виконання публічної функції, а також держава, яка володіє лише 18 % акцій, не здійснює ефективного керування товариством. Тому Суд дотримується думки, що держава не може вважатися відповідальною за борги згаданого підприємства (див. «Міхайлеску проти Румунії» (*Mihailescu c. Roumanie*), по 47748/99, від 26 серпня 2003).

22. Отже, залишається вивчити питання, чи та в якій мірі йдеться про відповідальність за дії чи бездіяльність державної виконавчої служби.

23. Суд констатує, що до квітня 2005 року, дати, коли товариство було визнано банкрутом, на державну виконавчу службу було покладено обов'язок виконання рішень.

24. В зв'язку з цим Суд зазначає, що рішенням від 14 жовтня 2003 року Ленінський районний суд м. Кіровограда визнав незаконними дії державної виконавчої служби, оскільки останньою не було встановлено порядок черговості виплат. Суд констатує, що, як вбачається з листа від 8 липня 2004 року, після винесення згаданого рішення частину суми, присудженої рішеннями, було сплачено заявниці. Щодо залишку суми у 3560 гривень Суд констатує, що на національному рівні не було встановлено жодного причинного зв'язку між несплатою коштів та бездіяльністю чи уневажненням державної виконавчої служби, яка у виправдання такого невиконання навела аргумент про неплатоспроможність товариства.

25. Суд нагадує, що відповідно до його практики стаття 13 застосовується тільки в тому випадку, якщо особа, що претендує на статус жертви порушення права, гарантованого Конвенцією, може послатися на «небезпідставну скаргу». Беручи до уваги зауваження, викладені з приводу невиконання судових рішень, Суд доходить висновку, що заявниця не може вважатися такою, що послалася на «небезпідставну скаргу» в сенсі статті 13, яка відповідно не застосовується («Бойл та Райс проти Великої Британії» (Boyle et Rice c. Royaume7Uni), рішення від 27 квітня 1988, п. 52).

26. Суд відповідно вважає, що ця частина є вочевидь необґрунтованою в сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції та має бути відхилена згідно з пунктом 4 статті 35 Конвенції.

В. Щодо оскарження бездіяльності департаменту державної виконавчої служби

1. Щодо прийнятності

27. Суд констатує, що скарги на невиконання рішення від 14 жовтня 2003 року, винесене щодо державної виконавчої служби, не є явно необґрунтованими в контексті пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд не вбачає жодних інших підстав для визнання скарг неприйнятними. Тому Суд визнає їх прийнятними.

2. Щодо суті

28. Уряд стверджує, що зацікавлена особа не дотрималась вимог виконавчого провадження, враховуючи, що вона не подала виконавчий лист до Державного казначейства.

29. Заявниця не погоджується із таким твердженням.

30. Суд констатує, що на день отримання зауважень Уряду, 12 вересня 2006 року, рішення від 14 жовтня 2003 року залишалося невиконаним та що жодної інформації стосовно його виконання не надходило до Суду.

31. Суд також зазначає, що Уряд не продемонстрував, чи зазначені заходи дозволять виконати рішення на користь заявниці в найкоротший строк, а якщо так, то в якій мірі.

32. Зокрема, Суд нагадує, що відповідно до його практики заявниця, маючи на руках виконавчий лист, виданий на виконання остаточного рішення суду, винесеного проти державного органу, мала б бути звільнена від обов'язку ініціювати якусь процедуру в інших адміністративних органах з метою виконання рішення (див. «Васильєв проти України» (Vassiliev c. Ukraine), № 10232/02, п. 30, 13 липня 2006).

33. Відповідно мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

34. З огляду на констатацію порушення пункту 1 статті 6 Суд не вважає за необхідне розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції (voir, «Деркач та Палек проти України» (Derkatch et Palek c. Ukraine), nos 34297/02 та 39574/02, п. 42, від 21 грудня 2004).

II. ЩОДО ІНШИХ СТВЕРДЖУВАНИХ ПОРУШЕНЬ

35. Посилаючись на статтю 2 Конвенції, заявниця скаржить на те, що відмова сплатити їй кошти, належні їй за рішеннями суду, позбавила її, зокрема, можливості надати медичне лікування її матері, якого остання потребувала. Посилаючись на статтю 3 Конвенції, заявниця стверджує, що зазначене невиконання призвело до такого, що принижує, поводження із нею. На завершення заявниця посилається на статтю 1 Конвенції, не надаючи уточнень з цього приводу.

36. Виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

37. З цього випливає, що ця частина заяви має бути відхилена як явно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

38. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

39. Заявниця вимагає 3560 гривень відшкодування матеріальної шкоди, що відповідає належній їй до сплати суми в рамках першого провадження. Заявниця не висловлює будь-якої іншої вимоги щодо відшкодування матеріальної шкоди в рамках другого провадження. Більше того, вона вимагає 50 000 гривень відшкодування моральної шкоди.

40. В цьому питанні Уряд покладається на розсуд Суду.

41. Суд не вбачає причинного зв'язку між констатованим порушенням та матеріальною шкодою та відхиляє цю вимогу. Проте він вважає доцільним присудити заявниці 800 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові витрати

42. Заявниця не заявляє такої вимоги.

С. Пеня

43. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Визнає* заяву прийнятною в частині скарг на порушення пункту 1 статті 6, статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу настільки, наскільки вони стосуються невиконання рішення від 10 жовтня 2003 року, а решту скарг неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;

4. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скарги щодо порушення статті 13 Конвенції;

5. *Постановляє*, що:

(а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач

повинна виплатити заявниці відшкодування моральної шкоди в сумі 800 (вісімсот) євро, плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявниці;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;

6. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою і повідомлено в письмовій формі 15 жовтня 2007 року згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(C. Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(P. Lorenzen)
Голова